

ต่างผิว – ต่างพันธุ์ – ต่างวรรณะ*

วิสูตร บุษยกุล

ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน

บทคัดย่อ

การขุดค้นทางโบราณคดีในอินเดียที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๒๑ ทำให้ค้นพบอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ ซึ่งเป็นอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง อารยธรรมนี้ล่มสลายลงเพราะถูกโจมตีอย่างเหี้ยมโหด และผู้ที่เข้าโจมตีนั้นอาจเป็นชนเผ่าอารยันซึ่งมาจากทุ่งหญ้าเรเชียนก็ได้ ชาวอารยันเหล่านี้แบ่งหน้าที่ของตนตั้งแต่เมื่อเริ่มเดินทางเข้ามาคือเป็นนักรบพวกหนึ่ง นักบวชพวกหนึ่ง และทำหน้าที่อื่น ๆ อีกพวกหนึ่ง ชาวอารยันเหล่านี้มีชายชณะและตั้งตนเป็นนายเหนือชาวพื้นเมืองซึ่งตกเป็นทาสทำงานหนักให้แก่ตน เกิดเป็นชุมชนที่มีสีผิว (วรรณะ) สองสีผิว (หรือสองวรรณะ) เรียกว่า วรรณะอารยัน และวรรณะทาส ต่อมาประชากรทั้งหมดกลายเป็นสี่วรรณะ สามวรรณะแรกเป็นชาวอารยัน ได้แก่ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ อีกวรรณะหนึ่งคือศูทร ซึ่งได้แก่ชาวพื้นเมือง

ชาวอารยันใน ๓ วรรณะยังคงมีความใกล้ชิดกันเหมือนเดิมที่แยกตัวเองออกจากชาวพื้นเมืองในวรรณะศูทร ซึ่งเป็นวรรณะต่ำ การแต่งงานระหว่างวรรณะเป็นสิ่งต้องห้าม การฝ่าฝืนกฎจะเกิดผลร้ายที่ตกไปยังลูกหลาน โดยลูกหลานเหล่านั้นจะตกจากวรรณะเดิมของตนโดยไม่รู้ตัว และอาจกลายเป็นคนชั้นต่ำสุดนอกวงสังคมที่ถูกดูหมิ่นดูแคลน เรียกว่า พวก Untouchable หรือ ชาว “ทริชน” หรือ ที่ทางการให้ชื่อว่า Scheduled Caste รัฐบาลอินเดียพยายามล้มเลิกระบบวรรณะ แต่ยังไม่ปรากฏผลอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : อารยัน, ชาวพื้นเมือง, วรรณะ, ทมิฬ, ทริชน

๑. อารยธรรมโบราณในอินเดีย

ประมาณ ค.ศ. ๑๘๕๖ (พ.ศ. ๒๓๙๙ ตันรัชกาลที่ ๔) จอห์น และ วิลเลียม บรันตัน (John and William Brunton) วิศวกรชาวอังกฤษ ๒ คน เป็นผู้ควบคุมการสร้างทางรถไฟจาก Karachi ไปยัง Lahore ในแคว้นปัญจาบ ประเทศอินเดีย วิลเลียมซึ่งเป็น

ผู้ควบคุมการก่อสร้างส่วนเหนือตั้งแต่เมือง Multan ขึ้นไปจนถึง Lahore ระยะทาง ๓๐๐ กิโลเมตรเศษ ได้ยินจากคนงานว่ามีซากเมืองโบราณชื่อเมือง Brahminabad อยู่ไม่ไกลนัก ซากเมืองถูกทรายและดินถมเป็นเนินสูง และมีอิฐขนาดใหญ่มากกระจัดกระจายอยู่ทั่วบริเวณ วิลเลียมให้คนงานไปขุดเอาอิฐ

จากเมืองโบราณแห่งนั้น มาถมเป็นฐานรากของทางรถไฟส่วนที่เขารับผิดชอบเป็นระยะทางประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร ในช่วงนั้น พลเอก อะเล็กซานเดอร์ คันนิงแฮม (General Alexander Cunningham) นักโบราณคดีชาวอังกฤษคนหนึ่งเดินทางไปในบริเวณนั้น และได้ซื้อแผ่นตราเล็ก ๆ ทำด้วยหินสบู่

* บรรยายในที่ประชุมสำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน วันอังคารที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

(steatite หรือ soapstone) จากพวกคนงานมาหลายชิ้น คันทิงแฮมรู้ว่าแผ่นตราแบบนั้นไม่ใช่โบราณวัตถุของอินเดียที่เขาเคยรู้จักมาก่อน เขาได้เล่าให้นักวิชาการอังกฤษหลายคนทราบ แต่เรื่องก็เงียบหายไป กว่ารัฐบาลอินเดียจะตัดสินใจทำอะไรจริงจังกับเรื่องนี้ เวลาที่ผ่านมาไป ๖๐ กว่าปี

ใน ค.ศ. ๑๙๒๑ (พ.ศ. ๒๔๖๔) กลางสมัยรัชกาลที่ ๖) รัฐบาลอินเดียเริ่มปฏิบัติการทางโบราณคดีในบริเวณลุ่มน้ำสินธุ โดยเฉพาะขั้วทางรถไฟสายที่วิลเลียมเป็นวิศวกรก่อสร้างใกล้กับเมืองหะรัปปา (Harappā) และต่อมาทางตะวันตกเฉียงใต้ใกล้เมืองโมเหินโจ-ดาโร (Mohenjo-Daro) พบซากเมืองโบราณทั้ง ๒ แห่ง ทางกรเรียกชื่อเมืองที่ค้นพบตามชื่อเมืองปัจจุบัน อารยธรรมของทั้ง ๒ เมืองมีลักษณะคล้ายกับอารยธรรมลุ่มน้ำไนล์ (หรืออารยธรรมอียิปต์) และอารยธรรมเมโสโปเตเมีย^๑ (อารยธรรมของ สุเมอร์ บาบิโลเนีย และอัครเคเตีย) นักโบราณคดีตั้งชื่ออารยธรรมอินเดียที่ขุดค้นพบใหม่ตามชื่อแม่น้ำ (ทำนองเดียวกันกับชื่ออารยธรรมโบราณอีก ๒ แห่ง) ว่า **อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ (Indus Valley Civilization)** อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุมีขอบเขต

กว้างใหญ่ มีเมืองเล็ก ๆ น้อย ๆ กว่า ๕๐ เมือง ถ้าลากเส้นตรงจากเมืองรอบนอกติดต่อกันทั้งหมดและถือว่าเป็นเขตของอารยธรรมนี้ เขตนี้จะมีขนาดใหญ่กว่าอารยธรรมลุ่มน้ำไนล์ของอียิปต์ใหญ่กว่าอารยธรรมลุ่มน้ำยูเฟรติสและไทกริสของสุเมอร์ บาบิโลเนีย และอัครเคเตีย และถ้าเทียบกับขนาดของประเทศไทยสมัยปัจจุบัน อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุจะมีขนาดใหญ่กว่า ๒ เท่าของประเทศไทย ปัจจุบันเชื่อว่าอารยธรรมนี้เริ่มก่อตัวขึ้นประมาณ ๓,๐๐๐ ปี กคศ.^๒ (คือหลังจากที่อารยธรรมลุ่มน้ำไนล์ และอารยธรรมเมโสโปเตเมียเริ่มแล้วเล็กน้อย) และถึงจุดรุ่งเรืองสูงสุดในช่วงเวลาประมาณ ๒,๕๐๐-๒,๐๐๐ ปี กคศ. ประชากรของเมืองหะรัปปาคงมีประมาณ ๓๕,๐๐๐ คน ของเมืองโมเหินโจ-ดาโรอาจจะน้อยกว่า แต่ก็คงน้อยกว่ากันไม่มากนัก นักประวัติศาสตร์หลายคนเชื่อว่า เจ้าของอารยธรรมนี้คือชาวพื้นเมืองอินเดียเดิม ที่ในปัจจุบันนักชาติพันธุ์วิทยาเรียกว่าชาว**ทรวิทะ (Dravida)** หรือ **ทรวาวิทะ (Drāvīda)** อังกฤษเรียกว่า Dravidian^๓ คนพวกนี้ผิวคล้ำ ร่าเงาเล็ก เป็นบรรพบุรุษโดยตรงของชาวทมิฬปัจจุบัน คนในอารยธรรมนี้รู้จักเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และเป็นช่างรู้จักทำเกวียนสำหรับบรรทุกของ เข้าใจ

ว่าต่อเรือได้ด้วย พวกนี้ก่อสร้างบ้านเรือนและอาคารด้วยอิฐ มีความคิดก้าวหน้าในการออกแบบผังเมือง มีอาคารขนาดใหญ่ซึ่งอาจเป็นหอประชุม มีถนนหนทางเป็นเส้นตรง และมีทางระบายน้ำ อารยธรรมนี้มีตัวหนังสือ แม้ว่าจะยังไม่มีผู้ใดสามารถอ่านออกได้เป็นที่น่าพอใจก็ตาม

อารยธรรมลุ่มน้ำสินธุของอินเดียสลายไปเมื่อประมาณ ๒,๐๐๐-๑,๗๕๐ ปี กคศ. มีผู้สันนิษฐานเหตุของการสลายตัวไว้ ๔ อย่าง คือ (๑) ความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ ทำให้การเพาะปลูกไม่ได้ผล ประกอบกับจำนวนพลเมืองเพิ่มขึ้นมากกว่าผลผลิตจากการกสิกรรม (๒) การเปลี่ยนแปลงโดยกะทันหันของภูมิประเทศและภูมิอากาศ เช่นน้ำท่วม (โมเหินโจ-ดาโร ถูกน้ำท่วมหลายครั้ง) หรือแม่น้ำแห้งลง (แม่น้ำสรัสวตี) ในเวลานั้น ๆ และชาวเมืองเตรียมตัวไม่ทัน (๓) ถูกข้าศึกศัตรูบุกรุกเข้ามาทำลายบ้านเมือง (โดยเฉพาะโมเหินโจ-ดาโร ลักษณะของโครงกระดูกที่เห็นเกลื่อนกลาดตามถนนน่าจะเนื่องจากเหตุนี้) หรือ (๔) ภัยอย่างอื่น เช่นโรคระบาดร้ายแรง

ในการขุดค้นทางโบราณคดีที่โมเหินโจ-ดาโร พบว่าตามถนนมีโครง

^๑ Mesopotamia เป็นภาษากรีก แปลว่า **ระหว่างแม่น้ำ** (หมายถึงระหว่างแม่น้ำ Euphrates กับแม่น้ำ Tigris) ปัจจุบันอยู่ในประเทศอิรัก อารยธรรมโบราณสำคัญในบริเวณนี้ คืออารยธรรมของ Sumer, Babylonia และ Akkadia

^๒ กคศ. ย่อมาจาก “ก่อนคริสต์ศักราช” หรือ “ปีก่อนคริสต์ศักราช” ใช้เช่นเดียวกับ BC (Before Christ) หรือ BCE (Before Common Era) ในภาษาอังกฤษ

^๓ ภาษาสันสกฤตมีคำว่า ทรวิท (Dravida อ่านว่า คระ-วิ-ตะ) เป็นชื่อเผ่าพันธุ์ และ ทรวาวิทะ (Drāvīda อ่านว่า ครา-วิ-ตะ) เป็นชื่อภาษา คำแรกเพี้ยนมาเป็น Damila **ทมิฬ** โดยตรง (ภาษาอังกฤษสะกดตัว Tamil ตามเสียงที่ได้ยิน) คนเผ่าทมิฬปัจจุบันอยู่ทางใต้ของเทือกเขาวินธัย (Vindhya) เป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นอยู่ทางเหนือและซีกตะวันออกของศรีลังกา

กระดูคนในท่าวิ่งหรือท่าหนีล้มทับกัน เป็นกลุ่ม นักโบราณคดีตีความว่า พวกนี้กำลังวิ่งหนีอะไรสักอย่างและหนีไม่ทัน หรือหนีไม่พ้น และถูกอาวุธล้มตาย อยู่กลางถนนสภาพเช่นนี้มีหลายแห่ง และเป็นไปได้ว่าผู้โหดเหี้ยมและฆ่าพวกชาวเมืองเหล่านี้คือชาวอินโด-อารยัน นักประวัติศาสตร์หลายคนเห็นว่าการบุกรุกของชาวอารยันเป็นสาเหตุหนึ่งของการสลายตัวของอารยธรรมนี้

๒. อินโด-ยุโรปเปียนและอินโด-อารยัน

ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๗๘๖ (พ.ศ. ๒๓๒๙ ปีที่ ๕ หลังสร้างกรุงเทพฯ) เซอร์วิลเลียม โจนส์ (Sir William Jones)^๔ ผู้พิพากษาศาลสูง (The Supreme Court of Judicature) แห่งเมืองกัลกัตตา ได้กล่าวสุนทรพจน์เปิดการประชุมประจำปีของ The Asiatic Society of Calcutta^๕ มีข้อความตอนหนึ่งว่า ผู้สนใจ “วิชาภาษา” ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตามที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาสันสกฤต กรีก ละตินแล้ว ย่อมจะเห็นว่าวิภัตติปัจจัย การแจกคำกริยาและโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาเหล่านี้คล้ายกันมากจนไม่อาจจะคิดว่าเป็นเรื่องบังเอิญ แต่คงเป็นเพราะภาษาเหล่านี้สืบเนื่อง

มาจากภาษาแม่ภาษาเดียวกัน ซึ่งอาจสูญไปแล้วในปัจจุบัน ข้อความนี้ได้กระตุ้นให้มีการศึกษาเปรียบเทียบภาษาโบราณต่าง ๆ ของยุโรปกับภาษาสันสกฤต และเปอร์เซีย อย่างจริงจัง ใน ค.ศ. ๑๘๑๓ เซอร์ทอมัส ยัง (Sir Thomas Young) นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษตั้งชื่อภาษาแม่ที่ว่านี้ว่า ภาษา Indo-European เพื่อแสดงว่าภาษานี้ครอบคลุมภาษาต่าง ๆ จากทวีปยุโรปและติดต่อเป็นสายไปจนถึงอินเดีย และมีผู้สันนิษฐานต่อไปอีกว่า แหล่งเดิมของคนที่พูดภาษาอินโด-ยุโรปเปียนน่าจะอยู่เหนือเทือกเขาคอเคซัส (Caucasus Mountains) ซึ่งเป็นเทือกเขาสองระหว่างทะเลดำกับทะเลแคสเปียนและปราชญ์ส่วนใหญ่ก็ยอมรับ

เมื่อพิจารณาลักษณะภูมิประเทศทางทิศเหนือของเทือกเขาคอเคซัสมีทุ่งหญ้าขนาดใหญ่ผืนหนึ่ง ชื่อว่าทุ่งหญ้ายูเรเชีย (Eurasian Steppe)^๖ เริ่มจากฮังการีในยุโรปเป็นผืนยาวผ่านมาทางตะวันออกเหนือทะเลดำและทะเลแคสเปียน เลยมายังถึงมองโกเลียในเอเชียระยะทางประมาณ ๘,๐๐๐ กิโลเมตร ความกว้างจากเหนือมาใต้นั้นประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ กิโลเมตร บริเวณนี้มีปริมาณน้ำฝนน้อย ความชื้นในดินไม่ลึกพอที่ต้นไม้ใหญ่จะเจริญเติบโต ในสมัยโบราณ

คนในบริเวณทุ่งหญ้านี้พูดภาษาอินโด-ยุโรปเปียน ทุกพวกเลี้ยงชีพด้วยการเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่มี ม้า แพะ แกะ วัว และสุนัข (สำหรับต้อนสัตว์และสู้กับหมาป่า) ปลุกข้าวสาลี ข้าวโพด และผักอื่น ๆ เมื่อฝูงสัตว์กินหญ้าหมดในบริเวณที่ตนตั้งถิ่นอยู่ก็ย้ายไปหาที่ใหม่ เปลี่ยนที่ไปเรื่อย ๆ ทุกปี บางทีมีการทะเลาะวิวาทแย่งที่เลี้ยงสัตว์กันบ้างแต่ไม่บ่อยนัก เพราะทุ่งหญ้ามืดขนาดใหญ่ กลุ่มเล็กจะหลีกกลุ่มใหญ่ไปหาที่อื่นต่อไป

อากาศในบริเวณทุ่งหญ้าแห่งนี้ค่อนข้างร้อนในหน้าร้อน แต่ในหน้าหนาวอากาศหนาวจัด โดยเฉพาะทางเอเชีย เพราะทุ่งหญ้ามืดกว้างและรับลมหนาวจากทางทิศเหนืออย่างเต็มที่ ไม่มีป่ากัน

คนในทุ่งหญ้าที่อพยพออกจากทุ่งหญ้าไปตั้งหลักแหล่งถาวรในภูมิภาคอื่นก็มีมาก รูปร่าง หน้าตาของคนในกลุ่มเหล่านี้บางทีก็แตกต่างกันบ้าง เช่น ชาวสแกนดิเนเวีย ชาวเยอรมัน ชาวอิตาลี และชาวกรีก คนพวกนี้เมื่อแยกกันไปนาน ๆ ภาษาก็แตกต่างกันไป แม้ว่าเดิมจะอยู่ในตระกูลเดียวกัน

นอกจากจะอพยพไปทางทิศตะวันตกและตั้งหลักแหล่งอยู่ในยุโรปแล้ว ชาวอินโด-ยุโรปเปียนบางพวกอพยพลงมาทางใต้เช่นชาวตะวันออกกลางใน

^๔ งานแปลและตำราเรียนภาษาเปอร์เซียของโจนส์ (เขียนเมื่ออายุ ๒๔ ปี) ทำให้ท่านผู้นี้ได้รับเชิญเป็นราชบัณฑิตแห่ง The Royal Society ของอังกฤษ ตั้งแต่เมื่ออายุ ๒๖ ปี เมื่ออายุ ๓๑ ปี (ค.ศ. ๑๗๘๔) ได้รับแต่งตั้งเป็น Sir ก่อนเดินทางไปอินเดียเล็กน้อย

^๕ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น The Asiatic Society of Bengal และ The Royal Asiatic Society of Bengal สมาคมนี้นี้ Sir William Jones เป็นผู้ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. ๑๗๘๔ (พ.ศ. ๒๓๒๗) และดำรงตำแหน่งนายกอยู่จนถึงอนิจกรรมใน ค.ศ. ๑๗๘๔

^๖ ชื่อ Eurasia เป็นชื่อที่เรียกตามตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ โดยเป็นทุ่งผืนใหญ่ผืนเดียวที่อยู่ทั้งในยุโรปและเอเชีย (ส่วนทุ่งหญ้าอื่น ๆ หลายแห่งทั่วโลกมักมีชื่อเฉพาะ และคำว่า Steppe นั้นมาจากภาษารัสเซีย)

ปัจจุบัน **กลุ่มสุดท้าย**ของพวกนี้เป็นกลุ่มใหญ่เรียกตัวเองว่าชาวอารยัน หรือ **เอรัน** พวกที่เรียกตัวเองตามสำเนียงภาษาของตนว่า Eran เดินทางเลียบบฝั่งทะเลแคสเปียนลงมา แล้วกระจายไปตั้งหลักแหล่งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงอิหร่าน (Plateau of Iran) และคำว่า Eran เพี้ยนไปจากเดิมเป็น Iran ซึ่งในปัจจุบันเป็นชื่อประเทศ

ส่วนชาวอารยันอีกพวกหนึ่งที่เรียกตัวเองว่าอารยัน (Aryan) เมื่อแยกตัวจากพวกชาวอิหร่านแล้วเดินทางมาทางทิศตะวันออก พวกนี้ได้รับความลำบากมากในการเดินทาง เพราะบางส่วนเป็นภูเขาเกือบตลอด ในที่สุดก็เดินทางมาถึงอินเดีย

ภาษาของชาวอารยันพวกที่ตั้งหลักแหล่งอยู่ในอิหร่าน กับภาษาของชาวอารยันที่เดินทางมาอินเดีย แม้จะแตกต่างกันบ้าง แต่ก็มีส่วนใกล้เคียงกันมาก นักภาษาศาสตร์เรียกภาษาของชาวอารยันของอิหร่านว่า ไอเรเนียน (Iranian) และเรียกภาษาของผู้ที่อพยพเข้ามาในอินเดียว่าอารยัน (Aryan) หรืออินโด-อารยัน (Indo-Aryan) หรือ Indic

ชาวอิหร่าน นอกจากจะเรียกตัวเองว่าชาวอิหร่านแล้ว ในสมัยโบราณยังเรียกดินแดนที่ตนตั้งหลักแหล่งอยู่ ว่า Fars หรือ Pars และเรียกภาษาของดินแดนนี้ว่า Farsi หรือ Parsi ด้วย

๓. อารยัน-วรรณะ และ ทาส-วรรณะ

การเดินทางของชาวอารยันมายังอินเดียนั้นไม่เหมือนกับการดำเนินชีวิตในทุ่งหญ้า เมื่ออยู่ในทุ่งหญ้า ชาวอาร-

ยันแต่ละกลุ่มมีวิถีแบบเดียวกัน เป็นนักขี่ม้าเลี้ยงสัตว์ประเภทเดียวกัน มีวิถีคุ้มครองสัตว์เลี้ยงของตนจากหมาป่า โดยอาศัยแรงคนและสุนัขเลี้ยงเหมือนกัน ทุ่งหญ้ามีขนาดใหญ่ที่สุดลูกหูลูกตา ไม่มีป่าไม้มาบัง เห็นสัตว์เลี้ยงของตนได้ง่าย ถ้ามีคนแปลกหน้าเดินทางมาก็จะเห็นได้แต่ไกล แต่เมื่อมาเดินทางบนภูเขาทุกอย่างเปลี่ยนไป ภูมิประเทศต่างกัน แหล่งอาหารแหล่งน้ำไม่เหมือนกัน อาหารสัตว์ได้ยากกว่า การควบคุมสัตว์ลำบากกว่า มีอันตรายจากสัตว์ป่าอย่างอื่นเพิ่มขึ้น และต้องพบกับความไม่เป็นมิตรของชาวเขาท้องถิ่นที่เข้าโจมตีเพียงให้ได้สัตว์เลี้ยงไม่กี่ตัว แล้วก็หายตัวไปในที่ซ่อน ชาวอารยันกลุ่มนี้จึงต้องใช้เวลาอพยพนาน กว่าจะเดินทางมาถึงอินเดียคงใช้เวลาหลายปี และคงต้องมีระเบียบในการเดินทางที่เคร่งครัดและรัดกุม เข้าใจว่ามีการแบ่งหน้าที่ในบรรดาผู้ร่วมเดินทางออกเป็น ๓ พวก

พวกที่ ๑ เป็นกลุ่มของหัวหน้าผู้อพยพ ประกอบด้วยผู้ชายในวัยฉกรรจ์เป็นส่วนใหญ่ที่ยังแข็งแรงและขี่ม้าเก่ง มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและให้ความคุ้มครองคณะผู้อพยพทั้งหมด และคอยระวังรักษาสัตว์เลี้ยงให้ปลอดภัยจากชาวท้องถิ่นและจากสัตว์ป่า และต้องพร้อมที่จะต่อสู้กับเจ้าของถิ่นที่ไม่เป็นมิตรด้วย

พวกที่ ๒ เป็นนักบวชพวกนี้นับถือเทพที่เป็นบุคลาธิษฐานของธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์ ไฟ ฝน ลม พาร้องฟ้าแลบ คนกลุ่มนี้มีหน้าที่สวดมนตร์อ้อนวอนเทพเจ้าให้นำพวก

เขาเดินทางไปพบดินแดนที่อุดมสมบูรณ์และปลอดภัย

พวกที่ ๓ ได้แก่คนอื่น ๆ ทั้งหมดในกลุ่มนอกจาก ๒ พวกข้างต้น มีทั้งเด็กเล็ก เด็กโต ผู้หญิง และคนชรา ครอบครัวของนักรบและนักบวชคงรวมอยู่ในกลุ่มนี้ มีหน้าที่ดูแลสัตว์เลี้ยง จัดหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม สิ่งจำเป็นสำหรับการครองชีพและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ทั้งสำหรับตัวเอง และสำหรับพวกชายฉกรรจ์และนักบวชซึ่งมีหน้าที่ประจำ

ในที่สุด ชาวอารยันกลุ่มหลังนี้ก็มาถึงช่องเขาไคเบอร์ (Khyber Pass) ในเทือกเขา ฮินดูกูช (Hindu Kush) ทางตะวันตกของปากีสถานปัจจุบัน เมื่อผ่านช่องเขาแล้ว ชาวอารยันก็ลงมาสู่ที่ราบใกล้กับเมือง เปชาวาร์ (Peshāvar) (ปัจจุบันอยู่ในปากีสถาน) ภูมิประเทศอุดมสมบูรณ์และอากาศก็อบอุ่นกว่า ชาวอารยันบางพวกคงตั้งหลักแหล่งอยู่ที่นั่น แต่บางส่วนคงเดินทางต่อมาทางทิศใต้ตามแนวแม่น้ำลงไปสู่ลุ่มน้ำสินธุ บางพวกอาจเดินทางเลียบบเชิงเขาหิมาลัยไปทางตะวันออกของอินเดีย โดยยึดแนวแม่น้ำคงคาและยมนาเป็นเส้นทาง

นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เชื่อว่าชาวอารยันต้องปะทะกับชาวทวารวิฑเจ้าของถิ่น คัมภีร์ฤคเวทของชาวอารยันเรียกชาวทวารวิฑว่า **ทาส** หรือ **ทัสย** และกล่าวว่าพวกทาสและทัสยเหล่านี้ “ไม่มีศาสนา ไม่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ไม่ถือพรต” มีข้อความตอนหนึ่งในคัมภีร์ฤคเวทว่า “เมื่อประหารทาสแล้ว ชาวอารยันย่อมได้ทรัพย์สินของ

ทาส เหมือนผู้ชนะพนันได้รับทรัพย์สินจากผู้แพ้พนันนั้น” และ “ทาสนั้นคือฝ่ายตรงข้ามของชาวอารยัน” ข้อความในปริบทเช่นนี้ทำให้คิดว่า “ทาส” น่าจะเป็นชื่อกลุ่มคนหรือเผ่าพันธุ์ ยังไม่มีความหมายว่า “ทาส” ตามความหมายปัจจุบัน

ชาวอารยันเป็นคนผิวขาว ชาวทวารวิฑะเป็นคนผิวคล้ำ คำว่า “สี” หรือ “สีผิว” นั้นภาษาสันสกฤตใช้ว่า “วรรณะ” คัมภีร์ฤคเวทเรียกชาวอารยันว่า “อารยวรรณะ-ผิวอารยัน” และเรียกชาวพื้นเมืองว่า “ทาสวรรณะ-ผิวทาส” ในการต่อสู้ระหว่างชาวอารยันกับชาวเมือง ชาวอารยันเป็นฝ่ายชนะ ชาวทวารวิฑะผู้แพ้ตกเป็นผู้รับใช้และต้องทำงานหนัก หรือถูกบังคับให้เป็นทาสตามความหมายปัจจุบัน

นี่คือสถานการณ์ในสมัยที่ชาวอารยันเข้าไปอยู่ในลุ่มน้ำสินธุ เมื่อประมาณ ๑,๗๕๐-๑,๕๐๐ ปี กคศ. และในระยะนั้น อินเดียมีวรรณะเพียงสองวรรณะคือ วรรณะอารยัน และวรรณะทาสเท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไปนาน คำว่า “วรรณะ” นอกจากจะแปลว่า สีผิว แล้วก็มีความหมายขยายออกเป็น กลุ่มคน หรือ ชนชั้น ด้วย

๔. จากสองวรรณะไปสู่สี่วรรณะ

ในกลุ่มชาวอารยันเอง หน้าที่ของผู้ที่อยู่ในหมู่คณะที่เคยทำมาตั้งแต่สมัย

อพยพ ที่มีพวกนักรบ นักบวช และกลุ่มคนที่ทำหน้าที่ทั่วไปก็ยังมีอยู่ แต่คงมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างให้เข้ากับสถานการณ์ซึ่งคลี่คลายลงบ้าง

กลุ่มแรก ได้แก่ กลุ่มหัวหน้าใหญ่และผู้ใกล้ชิดที่ทำงานปกครอง ตลอดจนฝ่ายที่ใช้กำลังต่อสู้ พวกนี้เรียกตัวเองว่าเป็นกษัตริย์ (จาก กษัตริ์ ซึ่งแปลว่า อำนาจ การปกครอง) มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองแก่ชาวอารยันทั้งหมด พวกนี้ตั้งเอาบุตรภรรยาของตนที่เคยทำหน้าที่ทั่วไปมาอยู่ในครอบครัวของตน และเป็นหน้าที่ของชาวเมืองที่ได้รับคุ้มครองที่จะต้องเสียภาษีให้แก่ผู้ทำหน้าที่ปกครอง

กลุ่มที่ ๒ ทำหน้าที่นักบวช เรียกตัวเองว่าพราหมณ์ (จาก พรหมณ์ ซึ่งแปลว่า คำสวด บทสวด) ทำหน้าที่สวดมนต์และประกอบพิธีกรรมเพื่อกษัตริย์ และเพื่อคนทั่วไปและได้รับ “ทักษิณ” จากกษัตริย์และคนทั่วไปเป็นค่าครองชีพ พวกนี้ตั้งเอาบุตรภรรยาอยู่อาศัยร่วมในครอบครัวของตนเองด้วย

กลุ่มที่ ๓ เป็นคนส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในชุมชน (วิศ vis แปลว่า กลุ่มคน ชุมชน) ทำงานที่ตมถนัดต่อไป ต้องแบ่งรายได้ของตนแก่กษัตริย์ที่ให้ความคุ้มครองแก่ตน และให้แก่พราหมณ์ที่ตนขอร้องให้ทำพิธีกรรมทางศาสนาให้แก่ตน พวกนี้เรียกตัวเองว่า “แพศย์” (จาก วิศ เป็น ไวศย ไทยแผลงมา

เป็นแพศย์)^๑ และอาจแปลเอาความว่า “ชาวเมือง”

ในการแบ่งกลุ่มชาวอารยันด้วยกันเป็น ๓ กลุ่มเช่นนี้ ใช้ศัพท์เรียกแต่ละพวกแต่ละกลุ่มโดยใช้คำว่า “วรรณะ” ด้วย แต่มีความหมายว่า “พวก กลุ่ม หรือคณะ” โดยตรง ชาวอารยันจึงแบ่งออกเป็น ๓ วรรณะ คือ วรรณะพราหมณ์ วรรณะกษัตริย์ และวรรณะไวศยะ

เมื่อวรรณะอารยันแยกออกเป็น ๓ วรรณะแล้ว วรรณะทาสซึ่งเดิมเป็นชื่อวรรณะของชาวพื้นเมืองได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วรรณะศูทร”^๒

แม้ว่าสังคมอินเดียในสมัยนั้นจะมี ๔ วรรณะก็ตาม ความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลในวรรณะทั้งสี่ก็ยังคงเหมือนเดิม ชาวอารยันด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็พราหมณ์ หรือกษัตริย์ หรือแพศย์ ก็ยังจำได้ว่า บรรพบุรุษของพวกเขาเคยทำงานร่วมกันมาตั้งแต่เมื่ออยู่ในทุ่งหญ้า และเคยเดินทางร่วมทุกข์ร่วมยากมาด้วยกัน เด็กผู้ชายที่เกิดใน ๓ วรรณะอารยันที่วานี้สามารถเข้าศึกษาในสำนักเรียนของพราหมณ์ได้ เมื่อเข้าพิธีอุปนัยนะ^๓ แล้วพราหมณ์เจ้าสำนักย่อมเอาสายยัชชัญญิวีตมาคล้องคอพาดเฉวียงบ่าศิษย์ผู้เข้าพิธี (วรรณคดีไทยเรียกว่า สายธูร่าหรือสายธูหฺร่า) สายยัชชัญญิวีตเป็นเครื่องหมายของ “ผู้เกิดสองหน” คือศิษย์ผู้มีสายยัชชัญญิวีต

^๑ สันสกฤตใช้ว่า ไวศย vaiśya จากคำว่า vis ซึ่งแปลว่า “ชุมชน, คณะ, หมู่เหล่า, หมู่บ้าน,” ไทยแผลงเป็น แพศย์. [คำนี้ไม่เกี่ยวข้องกับคำว่า (หญิง) แพศยา ซึ่งมาจาก vesyā = นางผู้ที่ขายพียงเข้าหาได้]

^๒ คำว่า ศูทร śūdra เป็นคำสันสกฤตซึ่งไม่ทราบประวัติที่มาของศัพท์ที่แน่นอน

^๓ อุปนัยนะ หรือพิธีไหว้ครู จัดทำขึ้นที่สำนักของครู (พราหมณ์) ก่อนที่จะรับศิษย์ (เฉพาะชายเท่านั้น) เข้าสำนัก ในพิธีนี้ครูจะคล้องสายยัชชัญญิวีตให้แก่ศิษย์ เป็นเครื่องหมายของ “การเกิดครั้งที่สอง” ตลอดเวลาที่ศิษย์ยังเล่าเรียนอยู่ ศิษย์จะอยู่ในฐานะเป็น “พรหมจารี” (ผู้ประพฤติตนเยี่ยงพรหม สนใจเพียงการศึกษาและท่องบ่น และปฏิบัติตนในฐานะศิษย์ในสำนักของครูอย่างเคร่งครัด)

นั้นเป็น “ทวิษะ” หรือ “ทวิชาติ” แล้ว
คนในวรรณะศูทรไม่มีทางที่จะได้
รับสายยศโฏปวีตได้เลย

การแบ่งสังคมออกเป็น ๔ วรรณะ
นี้ มีกล่าวถึงในฤคเวทรุ่นหลังสุด
(ประมาณ ๑,๐๐๐ ปี กคศ.) มีใจความ
ว่า คณะเทพนำ “บุรุษ” มาบูชาัญญ
บุรุษมีขนาดใหญ่มาก ส่วนต่าง ๆ ของ
จักรวาลเกิดจากบุรุษผู้นี้ และมีตอน
หนึ่งที่กล่าวว่า “ปากของบุรุษเป็น
พราหมณ์ แขนทั้งสองเป็น**ราชันยะ**
ขาทั้งสองเป็น**ไวศยะ** และเท้าทั้งสอง
เป็น**ศูทร**”

ตามประเพณีของอินเดีย วรรณะ
มี ๔ วรรณะดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นประ-
เพณีศักดิ์สิทธิ์ของชาวฮินดู วรรณะของ
คนจะเปลี่ยนแปลงในชีวิตไม่ได้ แม้ว่า
คนส่วนใหญ่คิดว่า วรรณะสูงสุดน่าจะ
ได้แก่วรรณะกษัตริย์ แต่เพราะพราหมณ์
เป็นผู้เขียนคัมภีร์ จึงสามารถเรียงลำดับ
ให้วรรณะพราหมณ์เป็นวรรณะสูงสุด
ได้ ถัดมาคือ กษัตริย์ และไวศยะ ตาม
ลำดับได้ ส่วนศูทรนั้น อยู่นอกวงอารยัน
จึงเป็นวรรณะต่ำที่สุด ไม่มีสิทธิไม่มี
เสียงใด ๆ คัมภีร์มานวธรรมศาสตร์
กล่าวว่า “วรรณะมีเพียง ๔ เท่านั้น
วรรณะที่ ๕ นั้นไม่มี” คนไทยเกิดมา
ไม่มีวรรณะ อยู่นอกวรรณะ ตาม
ประเพณีฮินดูของอินเดียแล้ว คนไทย
มีศักดิ์ต่ำกว่าศูทร

ขอแทรกไว้ในที่นี้ว่าคำว่า “ฮินดู”

แตกต่างจาก “อินเดีย” อย่างไร^{๑๐}

ในปัจจุบัน เมื่อกล่าวถึงคนที่มา
จากอินเดีย ถ้าต้องการเน้นสัญชาติ
เราจะพูดว่าชาวอินเดีย แต่เมื่อพูดถึง
เชื้อชาติหรือศาสนาหรือวัฒนธรรม
แล้วเราใช้คำว่า “ฮินดู” ผู้เป็นชาวฮินดู
ทุกคนย่อมต้องมี “วรรณะ” ตั้งแต่เกิด
เรียงลำดับจากสูงมาหาคือ พราหมณ์
กษัตริย์ แพศย์ และศูทร แม้ว่าในทาง
ปฏิบัติ กษัตริย์เคยมีอำนาจมากที่สุด
และมีอยู่หลายครั้งที่ผู้อยู่ในวรรณะ
แพศย์มีอำนาจ เพราะความมั่งคั่งของ
ตน

สิ่งหนึ่งที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมฮินดู
ที่เราไม่ค่อยเข้าใจก็คือ กษัตริย์ไม่ได้
หมายถึงประมุขของประเทศ แต่เป็นชื่อ
วรรณะของนักรบ ผู้ที่เป็นประมุขของ
ประเทศนั้น ภาษาสันสกฤตใช้ว่า “ราชา
มหาราชา สัมราฏ และจักรพรรดิ” และ
อาจอยู่ในวรรณะกษัตริย์หรือวรรณะ
อื่นก็ได้ คัมภีร์ปุราณะของอินเดียถือว่า
กษัตริย์ของอินเดียที่เป็นคนต่างชาติ
นั้นมีวรรณะศูทร และกษัตริย์อินเดีย
หลายคนนั้นคัมภีร์ปุราณะของอินเดีย
เรียกว่า “ศูทร” โดยตรง

วัฒนธรรมไทยเรียกประมุขของ
ประเทศว่า พระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้า
อยู่หัว และใช้คำจากภาษาบาลีสัน-
สกฤตอีกหลายคำ ที่ใช้บ่อยได้แก่
ราชา ราชา ราชาราช กษัตริย์ มหา-
กษัตริย์ และที่ใช้ในวรรณคดีอื่น ๆ ก็มี

อีกมาก เช่น นฤบดี ภูบาล ภูนาถ
สมมติเทพ ภูเบนทร ฯลฯ

๕. ระเบียบของวรรณะ

กฎหรือระเบียบที่เกี่ยวกับวรรณะ
มีมากและหลุมหลุม ที่สำคัญที่สุดนั้น
เกี่ยวกับสามเรื่อง คือ ๑. การประกอบ
อาชีพ ๒. การแต่งงาน ๓. อาหาร
ซึ่งจะพูดเพียงย่อ ๆ

เมื่อคนเราเกิดมา อาชีพมีกำหนด
ไว้แล้วตามวรรณะ **พราหมณ์** ทำหน้าที่
สอนคัมภีร์พระเวท ประกอบพิธีกรรม
ทางศาสนาเพื่อความเจริญและสิริมงคล
แก่ตนเองหรือแก่ผู้มาขอรับ รับและ
บริจาคตาน (ศัพท์เฉพาะของทานที่
พราหมณ์รับจากเจ้าภาพนั้นคือทักษิณา)
กษัตริย์ (หมายถึงนักรบ) ทำหน้าที่
ปกครอง คุ่มครองประชาชน จัดให้
พราหมณ์ประกอบพิธีกรรมเพื่อความ
เจริญของตนเองและบ้านเมือง รับและ
บริจาคตาน **แพศย์** ทำหน้าที่เลี้ยงสัตว์
ประกอบกรการกสิกรรม ประกอบการค้า
ให้ยืมเงิน (โดยมีดอกเบี้ย) จัดให้
พราหมณ์ประกอบพิธีกรรม เพื่อความ
เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ครอบครัว และ
ส่วนรวม รับและบริจาคตาน ส่วน**ศูทร**
นั้นมีหน้าที่อย่างเดียวคือรับใช้คนใน
วรรณะอีก ๓ วรรณะ ในทางปฏิบัติ
ปัจจุบัน ศูทรอาจรับจ้างทำงานได้หลาย
ประเภท เช่น อาจรับจ้างซักผ้า รับจ้าง
ทำงานสวนหรือการกสิกรรม รับจ้าง

^{๑๐} การตวรรษ คือดินแดนที่ท้าวภารตะ (โอรสของท้าวทฤษัณต์และนางศกุนตลา) ครอบครอง อย่างไรก็ตาม จักรพรรดิ ดาไรอัส (Darius ๕๒๑-๔๘๖ ปี กคศ.) ขยายจักรวรรดิเปอร์เซีย (Persian Empire) มาถึงลุ่มน้ำสินธุ ดาไรอัสเรียกอินเดียทั้งหมด ว่า Hindu และ Hinduya (หมายถึงดินแดนหรือแคว้นเหนือลุ่มน้ำสินธุ) เมื่ออะเล็กซานเดอร์มหาราชแห่งมาซิโดเนีย กรีธาทัพเข้ามาถึงลุ่มน้ำสินธุก็เรียกชื่อลุ่มน้ำสินธุและอินเดียว่า Hindu และ Hindika จากคำว่า Hindika ซึ่งเป็นชื่อที่อะเล็กซานเดอร์เรียกอินเดีย เสียงกร่อนมาเป็น Indika, Indiya, India ตามลำดับ และ Hinduya “ชาวอินเดีย” ก็กลายมาเป็น Hindu ด้วย

เลี้ยงสัตว์ (แต่เจ้าของต้องคอยดูแล เพราะน้ำนมโคหรืออาหารของชาวฮินดูทั่วไปนั้น หากศูทรแตะต้องแล้ว น้ำนมโคหรืออาหารนั้นจะเป็นสิ่งอัปมงคลที่ผู้มีวรรณะสูงจะไม่ยอมแตะต้องเลย

แต่เมื่ออาชีพมีมากขึ้น การประกอบอาชีพก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ทางเศรษฐกิจอาจทำให้อาชีพซับซ้อนขึ้น หน้าที่ของคนใน ๓ วรรณะแรกเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่หน้าที่ของศูทรหรือคนในวรรณะสุดท้ายยังคงเหมือนเดิม

หลักสำคัญที่สุดในเรื่องวรรณะอยู่ที่การแต่งงาน หลักทั่วไปของการแต่งงาน (วิวาหะ) ของคนในวรรณะสูงทั้งสามนั้นคือ เจ้าบ่าวเจ้าสาวต้อง (หรือควร) อยู่ในวรรณะเดียวกัน การกำหนดเช่นนี้ มีผลให้ชาวฮินดูส่วนใหญ่ต้องแต่งงานภายในกลุ่มหรือตระกูล (clan) ของตน (endogamy) เท่านั้น คัมภีร์มานวธรรมศาสตร์กล่าวว่า การแต่งงานมี ๘ อย่าง เช่น บิดามารดาขอลูกสาวให้ ที่ชายหญิงได้เสียกันเอง ที่ชายแย่งมาจากบิดามารดาของเจ้าสาว ที่ข่มขืนใช้กำลังบังคับ ที่วางยาลักหลับ และอื่น ๆ ซึ่งจะไม่ขอพูดในที่นี้

แต่ที่เกี่ยวกับวรรณะโดยตรง การแต่งงานมี ๓ อย่าง คือ (๑) ส-วรรณะ-วิวาหะ ได้แก่การแต่งงานที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวมีวรรณะเดียวกัน (๒) อนุโลม-วิวาหะ (แปลว่าการแต่งงาน “ตามชน”) คือเจ้าบ่าวมีวรรณะสูงกว่าเจ้าสาว และ (๓) ประติโลม-วิวาหะ (แปลว่าการแต่งงาน “ทวนชน”) คือ

เจ้าสาวมีวรรณะสูงกว่าเจ้าบ่าว

ในการแต่งงานครั้งแรก หลักมีว่าชายหญิงต้องอยู่ในวรรณะเดียวกัน เช่น พรหมณ์ต้องแต่งงานกับนางพรหมณี กษัตริย์หรือนักรบชายต้องแต่งงานกับหญิงในวรรณะกษัตริย์ แพศย์ก็เช่นกัน การแต่งงานมีพิธีมากสำหรับ ๓ วรรณะแรก ส่วนการแต่งงานของศูทรนั้นไม่มีพิธีบังคับใด ๆ

การแต่งงานต่างวรรณะเป็นสิ่งต้องห้ามตามประเพณี แต่คัมภีร์กฎหมายหรือประเพณีฮินดูก็ยอมให้มีได้บ้างในระเบียบที่วางไว้ การแต่งงานครั้งแรกชายหญิงต้องอยู่ในวรรณะเดียวกัน แต่สำหรับ “ชายผู้มีความปรารถนาในทางเพศมากกว่าภรรยาคนแรกของตน” ก็อาจมีภรรยาได้อีก โดยมีกำหนดว่าเพื่อความเป็นมงคล ภรรยาต้องมีวรรณะไม่สูงกว่าวรรณะของสามี (คือต้องเป็นการแต่งงานโดยอนุโลม หรือ “ตามชน”) และแม้แต่ในการแต่งงานครั้งแรก ในทางปฏิบัติ อาจมีการแต่งงานข้ามวรรณะบ้าง แต่ก็ต้องเป็นการแต่งงานประเภท “อนุโลม” เท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่า หลักเกณฑ์การแต่งงานที่วางไว้เป็นเรื่องของผู้ชาย เพราะหญิงนั้นเมื่อแต่งงานแล้วโดยปรกติจะไม่มี การแต่งงานอีก (เว้นแต่เมื่อสามีตายก่อน และนางไม่ได้เฝ้าตัวตายตามสามี แต่ก็ไม่เป็นไปตามนี้เสมอไป เช่นในเรื่องนางทมยันตี เมื่อสามีหายไประยะเวลาประมาณ ๓ ปี นางยังประกาศให้มีการสยุมพรครั้งที่ ๒ ได้) ความยุ่งยากในสังคมเกิดขึ้นเพราะ

การที่นักกฎหมายโบราณของฮินดูเฝ้าวางระเบียบไว้มากและหมุ่หมยมจนเกินไป เดิมทีอาจสร้างระเบียบขึ้นเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของเผ่าพันธุ์ของชาวอารยัน แต่เมื่อวางระเบียบไว้มากและวางกฎไว้เด็ดขาด แต่ไม่อาจเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ชายนั้นอาจแต่งงานเป็นครั้งที่ ๒ (หรือมากกว่า) ได้ และอาจเลือกหญิงที่อยู่ในวรรณะเดียวกันหรือต่างวรรณะก็ได้ ประเพณีกำหนดเพียงว่า ถ้าเป็นการแต่งงานโดยอนุโลม วรรณะของลูกที่เกิดมาจะเป็นเช่นเดียวกับวรรณะของพ่อ “แต่มีมลทินเนื่องจากความไม่บริสุทธิ์อันติดมาแต่วรรณะของมารดา” เพราะฉะนั้น ลูกที่เกิดมาจะมีฐานะในเรื่องวรรณะเป็นพิเศษ ในระยะแรกจะยังคงมีวรรณะของพ่อ แต่มี “ชาติ” ที่มีชื่อเฉพาะ (และมีฐานะใกล้เคียงกับวรรณะต่ำ) และถ้าไม่มีการปฏิบัติตนทางศาสนาที่สมควรเป็นเวลานาน ฐานะทางวรรณะจะลดลงเป็นวรรณะต่ำทันที

แต่ถ้าเป็นการแต่งงานโดยประติโลม วรรณะของลูกนั้นจะต่ำกว่าทั้งพ่อและแม่ ยิ่งวรรณะพ่อต่ำกว่าวรรณะแม่เพียงใด วรรณะลูกยิ่งจะต่ำมากลงเพียงนั้น

ในกรณีการนับฐานะทางสังคมเช่นนี้ ฐานะของลูกอยู่ที่ชาติ มากกว่าที่จะเรียกเป็นวรรณะ

สมมติว่าลำดับของวรรณะจากสูงไปหาต่ำ (จากพรหมณ์ไปถึงศูทร) มี ๑-๒-๓-๔ แต่เมื่อนึกถึงความตกต่ำของฐานะของลูกที่อาจต่ำกว่าศูทร ชาติ

ของลูกจะมีลำดับต่ำลงไปอีกได้ถึงระดับ ๕-๖-๗

ตัวอย่างเช่น **เมื่อพ่อเป็นพราหมณ์ และแม่เป็นศูทร** วรรณะพ่อสูงกว่า วรรณะแม่ ๓ ระดับ ลูกจะมีชาติเป็น **นิชาท** มีฐานะใกล้เคียงกับศูทร และอาจต่ำเท่ากับศูทรก็ได้หากไม่ปฏิบัติตนตามระเบียบศาสนา

แต่ลูกที่มีพ่อเป็นศูทร (ระดับ ๔) และแม่เป็นนางพราหมณ์ (ระดับ ๑) เพราะเป็นการแต่งงานที่เป็น **“ประติโลม”** คือ วรรณะของฝ่ายพ่อต่ำกว่า วรรณะของฝ่ายแม่ ๓ ระดับ ลูกที่เกิดมาจะอยู่ได้ระดับศูทรลงไปถึง ๓ ระดับ คือมีระดับต่ำถึงระดับที่ ๗ **นับว่าต่ำที่สุดและเรียกว่าจัณฑาล** และได้รับความดูหมิ่นดูแคลนจากคนในวรรณะอารยันอีก ๓ วรรณะอย่างมาก

ขอพูดถึงเรื่องอาหารสักเล็กน้อย

ชาวฮินดูส่วนใหญ่รับประทานอาหารมังสวิรัต ชาวฮินดูเกิดมาในสังคมที่ได้ตีมนมวัว ทั้งนมสด นมเปรี้ยว เนยสด มาแต่โบราณ ชาวฮินดูนับถือวัวว่าเป็นสัตว์ที่มีคุณค่าต่อมนุษย์แทบทุกอย่าง จากวัวชาวฮินดูถือว่ามีประโยชน์ แม้แต่มูลโคก็ยังใช้เป็นปุ๋ยได้ หรือผสมกับดินเหนียวทำเป็นฝาผนังกระท่อมหรือไล่ตามพื้นดินกันความชื้น หรือทำเป็นแผ่นตากแห้งใช้เป็นเชื้อเพลิง ชาวฮินดูเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เพราะฉะนั้นจึงมักกินอาหารมังสวิรัต สมัยนี้มีผู้กินเนื้อสัตว์มากขึ้น แต่พวกนี้ก็มักจะมียกเว้นคือกินสัตว์ทุกอย่างแต่ไม่กินวัว

หลักใหญ่เกี่ยวกับการอาหารมีมาก เช่นจะไม่กินอาหารกับคนวรรณะ

ต่ำกว่าตน ไม่กินอาหารที่ผู้ที่อยู่ในวรรณะต่ำกว่าตนเป็นผู้ทำหรือปรุง ชาวฮินดูที่เคร่งจะไม่ให้ผู้ปรุงอาหารสวมรองเท้าที่ทำจากหนังสัตว์ ไม่ทำอาหารบนเรือ คนในวรรณะอารยันที่เคร่งขณะกินอาหารอยู่ ถ้าคนในวรรณะศูทรเดินผ่านและให้เงาทอดมาถูกอาหารจะไม่ยอมกินอาหารนั้นต่อไป เพราะแม่แต่เงาก็ยอมทำให้เกิดความไม่บริสุทธิ์ของอาหารแล้ว

๖. The Untouchable หรือ “หริชน” (Harijan)

ชาวทวารวิฑะหรือชาวพื้นเมืองที่รอดตายเมื่อถูกชาวอารยันโจมตีและต้องอยู่ในฐานะเป็นทาสและถูกบังคับกดขี่ให้อยู่ในฐานะศูทร ไม่สามารถกู้ฐานะของตนขึ้นมาได้ ยิ่งถูกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวรรณะบังคับ ฐานะในสังคมก็ยิ่งต่ำลง บุคคลที่ตกอยู่ในฐานะศูทรสามัญก็นับว่าต่ำอยู่แล้ว ระเบียบว่าด้วยการแต่งงานของผู้ที่มี “ชาติ” ต่ำกว่าศูทรทำให้พวกนี้มีฐานะต่ำลงไปกว่าเดิมทางใต้ของอินเดีย มีพวกที่มี “ชาติ” ต่ำอยู่จำนวนมาก ชาวฮินดูใน ๓ วรรณะแรกจะไม่ยอมให้พวกนี้เข้ามาใกล้เพราะเพียงผ่านมาให้เห็นก็ถือว่าเป็นอัปมงคล ตัวอย่างเรื่องการดูถูกวรรณะต่ำนี้มีกล่าวถึงแม้ในเรื่องชาดกของฝ่ายเถรวาทในมาตังคชาดก (ชาดกที่ ๔๘๗) ลูกสาวเศรษฐี (วรรณะแพศย์) เพียงเห็นจัณฑาลก็ต้องล้างตาเพื่อลบความเป็นอวมงคล และในเสตตะกุตชาดก (ชาดกที่ ๓๗๗) พราหมณ์กลัวนักหนาเมื่อเห็นจัณฑาลอยู่ทางต้นลม เพราะลมที่พัดผ่าน

จัณฑาลแล้วพัดมาถูกตัวเข้าก็จะเป็นอวมงคลติดตัวไปนาน พวกจัณฑาลจึงอยู่ในหมู่บ้านของคนในวรรณะปรกติ ๔ วรรณะไม่ได้ ต้องไปอยู่นอกหมู่บ้าน และเข้ามาในหมู่บ้านในเวลากลางวันไม่ได้ ชาวอังกฤษเรียกพวกจัณฑาลนี้ว่า Untouchable

มหาตมคานธีอยู่ในวรรณะแพศย์ ศึกษาวิชากฎหมายในอังกฤษ แต่ก็ต้องเผชิญกับความไม่เป็นธรรมเรื่องการเหยียดผิวจากคนผิวขาวเมื่อเขาเริ่มทำงานในแอฟริกาใต้ เมื่อคานธีกลับมาอินเดีย คานธีพบว่าปัญหาในอินเดีย นอกจากจะเป็นเรื่องผิวระหว่างชาวตะวันตกกับชาวอินเดียแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องวรรณะอีก คานธีประกาศตนเพื่อความเสมอภาคของชาวฮินดูโดยสันติวิธี ใน พ.ศ. ๒๔๗๖ คานธีตั้งศัพท์ใหม่เรียกพวก Untouchable เหล่านี้ว่า หริชน (Harijan) หรือ “ลูกของพระหริ-คนของพระหริ” (Children of God)

หริชนเหล่านี้ไม่ได้รับความกรุณาจากสังคม พวกนี้ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากใครได้ อาชีพของพวกนี้ถูกจำกัดเพียงสิ่งที่ชาวฮินดูทั่วไปไม่ยอมทำ และยิ่งทำให้ชาวฮินดูทั่วไปเหยียดพวกนี้มากขึ้น พวกนี้มักได้แก่

๑. คนที่หาเลี้ยงชีพด้วยการทำลายชีวิตสัตว์ เช่น ชาวประมง
๒. คนที่ฆ่าหรือเกี่ยวข้องกับเนื้อวัว หนึ่งวัว หรือซากของวัว
๓. ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิ่งสกปรกที่คนถ่ายออกจากร่างกาย เช่น เหยื่อ น้ำลาย อุจจาระ ปัสสาวะ (เช่น ผู้รับจ้างซักเสื้อผ้า คนกวาดถนน)

๔. ผู้กินเนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่ ฯลฯ

ตามหลักกว้าง ๆ เช่นนี้ ชนชาวเขาก็เป็นหริชนด้วย เพราะพวกนี้โดยปรกติกินเนื้อสัตว์

คนพวก Untouchable ในหลายท้องถิ่นถูกห้ามไม่ให้เข้าไปในโบสถ์หรือเทวสถาน ห้ามเข้าไปในโรงเรียนหรือในบริเวณบ่อน้ำดื่มสาธารณะ บางพวกต้องอยู่นอกเขตหมู่บ้าน เข้าหมู่บ้านไม่ได้

ทางราชการอินเดียเรียกพวกหริชนหรือพวก Untouchable เหล่านี้เป็นทางการว่าพวก Scheduled Castes และ Scheduled Tribes ในอินเดีย จากการสำรวจสำมะโนครัวเมื่อประมาณ ๑๐ กว่าปีมานี้ ยังมีคนที่ยังเป็นหริชนมากกว่า ๑๐๐ ล้านคน

แต่จะว่าชาวอินเดียทุกคนไม่พยายามช่วยเหลือพวกหริชนเลยก็ไม่จริงเสมอไป ราชานแห่ง Baroda พยายามช่วยพวกที่อยู่ในฐานะที่น่าสมเพชพวกนี้ และเคยให้ทุนแก่เด็กหริชนคนหนึ่งชื่อ ภีมราว รามชี อัมเบ็ดกร (Bhīmarāo Rāmji Ambedkar)

อัมเบ็ดกร เมื่อยังเด็กเคยรับความลำบากมามาก แต่เพราะเขาได้รับทุน เขาจึงสามารถเข้าโรงเรียนไปเรียนร่วมกับนักเรียนอื่น แต่เมื่อเข้าชั้นเรียนจริงปรากฏว่าพวกนักเรียนไม่ยอมให้เขานั่งใกล้ เขาต้องไปนั่งคนเดียวที่มุมห้อง เขาเล่าว่าเคยเดินกลับบ้านเมื่อฝนตกหนัก ไปยืนหลบฝนใต้ชายคาติดผนังกระท่อมแห่งหนึ่ง เจ้าของกระท่อมเอาไม้ไล่ตี อัมเบ็ดกรต้องวิ่งหนี หนังสือ

ของเขาเปียกหมด

ครั้งหนึ่ง อัมเบ็ดกรกับพี่ชายจะไปเยี่ยมพ่อ จ้างเกวียนให้ไปส่งต่างหมู่บ้าน ไปได้เกือบครึ่งทาง คนขับเกวียนได้ยินเรื่องที่พี่น้องคุยกันแล้วสงสัย พอซักถามรู้ว่าเป็นหริชน คนขับเกวียนไล่ให้ลงจากเกวียน เด็กทั้งสองไม่ยอมลง คนขับเกวียนยกส่วนหน้าของเกวียนขึ้น จนเด็กสองคนตกเกวียน

ครั้งหนึ่ง อัมเบ็ดกรเคยไปตักน้ำจากบ่อเพื่อจะดื่ม แต่ถูกชาวบ้านรุมใช้ไม้ทุบตีและใช้เท้าเตะ อัมเบ็ดกรเจ็บอยู่หลายวัน

แต่อัมเบ็ดกรเป็นนักเรียนเรียนดี ได้รับทุนต่อให้ไปเรียนที่ Elphinstone College ที่ Bombay ต่อมาได้รับทุนไปเรียนที่มหาวิทยาลัย Columbia ที่ New York หลังจากกลับมาอินเดีย ได้รับทุนไปเรียนกฎหมายจนได้เป็นเนติบัณฑิตอังกฤษ

หลังสงครามโลก ก่อนที่อินเดียจะได้รับเอกราช อัมเบ็ดกร ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในคณะรัฐบาลที่เนห์รู เป็นนายกรัฐมนตรี อัมเบ็ดกรเป็นประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญของอินเดียฉบับแรก ต่อมาอัมเบ็ดกรเสนอร่างกฎหมายเพื่อยกสิทธิและฐานะของสตรี แต่คณะรัฐมนตรีไม่เห็นด้วย อัมเบ็ดกรตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี

เขายังจำได้ว่าเขาไม่สามารถตักน้ำจากบ่อมาดื่มได้เมื่อเขายังเด็กเพราะเขาเป็นหริชน เพราะฉะนั้น เมื่อเขาออกจากคณะรัฐบาลแล้ว เขาพาพวกหริชนจำนวนหนึ่งไปที่หนองน้ำสาธารณะ

แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นหนองน้ำที่คนในวรรณะสูงทั่วไปอ้างว่าพวกหริชนจะใช้ไม่ได้ อัมเบ็ดกรและคณะของเขาถูกฟ้อง และก่อนที่จะมีการตัดสินคดี อัมเบ็ดกรพาหริชนอีกกลุ่มหนึ่งเข้าไปในเทวสถาน และก่อกองไฟ

แต่ในที่สุด ศาลให้อัมเบ็ดกรชนะคดี

อัมเบ็ดกรพูดอยู่เสมอว่า I was born a Hindu, but never will I die a Hindu.

เขาอธิบายให้ทุกคนฟังว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้ปฏิรูปสังคมเพื่อความสุขของมวลมนุษย แต่ศาสนาฮินดูซึ่งเป็นบ่อเกิดของ “วรรณะและชาติ” พยายามที่จะดึงเอาภาวะของหริชนกลับคืนมา

ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๖ (พ.ศ. ๒๔๙๙) เขาพร้อมด้วยชาวอินเดีย ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน ประกาศตนเป็นพุทธมามกะที่เมืองนาคปุระ (Nāgpur)

อัมเบ็ดกรถึงแก่กรรม เมื่ออายุ ๖๕ ปีเศษ ชาวพุทธในอินเดียหลายคนกล่าวว่า อัมเบ็ดกรคือพระโพธิสัตว์องค์หนึ่งที่มาโปรดพวกเขา

ทุกวันนี้ หริชนหรือ The untouchable ก็ยังมีอยู่ และในแคว้นทมิฬนาฑู (ในอินเดียใต้) คนพวกนี้ได้รับความกดขี่มากที่สุด คนพวกนี้ได้รับการศึกษาน้อย หรือไม่ได้รับการศึกษาเลย พวกที่เป็น “หริชน” มีจำนวนมาก และแบ่งเป็น “ชาติ” ต่าง ๆ มากมาย บาง “ชาติ” มีสมาชิกเพียง “คนเดียว” ก็มี

Abstract **From Complexion and Lineage to Caste System***Visudh Busyakul**Fellow of the Academy of Arts, The Royal Institute, Thailand*

The excavation in India from AD 1921 and later has shown that the Indus Valley was one of the world's earliest civilizations. It came to the end after attacks by raiders who left the dead lying where they fell in the streets. Some are inclined to identify the raiders with the Aryan nomads from the Eurasian steppes. These Aryan conquerors were functionally divided into three classes among themselves, namely, the warriors, the priests, and the common people. They became the absolute master of the aborigines who were reduced to menial workers under strict supervision, giving rise to two distinct strata in a community characterized by complexion called Aryan Varṇa and Dāsa Varṇa. Later, the entire population became divided into four Varṇas (or castes, here meaning social classes), three belonging to the Aryan : the Brāhmaṇa, the Kṣatriya, and the Vaiśya, while the remaining Śūdra belonging to the aborigines.

The three Aryan varṇas keep close contact together against the aboriginal Śūdras who continued to be despicable in the eye of the Aryans. Inter-caste marriage was prohibited, the violation of which resulted in the lowering of the sub-caste (called jāti) of children, who unknowingly might sink down to the rank of the untouchable or the Harijan or the officially termed the Scheduled Caste. The government of India is trying to erase the caste system, but has not been very successful.

Key words : Aryan, aborigine, caste, Tamil, Untouchable Harijan

